

Stichting De Veenfabriek

Geadviseerd subsidiebedrag: € 0

Gevraagd subsidiebedrag: € 300.000

Over de instelling

Stichting De Veenfabriek (hierna: de Veenfabriek), ontwikkelinstellingen, Leiden

De Veenfabriek maakt interdisciplinair muziektheater, vaak op bijzondere locaties. In de voorstellingen van deze instelling gaan taal en muziek onverwachte combinaties aan met eten en techniek zodat nieuwe vormen ontstaan. Net als in de aanvraag voor subsidieperiode 2021 - 2024 splitst de instelling zich op in de Veenfabriek, waarvoor een meerjarige productiesubsidie wordt aangevraagd bij het Fonds Podiumkunsten, en Veenfabriek Ontdekkingen, dat opteert voor een plek als ontwikkelinstelling in de Culturele basisinfrastructuur (BIS). Binnen de afdeling Ontdekkingen vindt de talent- en genreontwikkeling plaats. Talenten krijgen bij de Veenfabriek de ruimte om te experimenteren, te falen en opnieuw te beginnen.

Subsidieadvies

De aanvraag voldoet aan de eisen als bedoeld in artikel 3.47 van de Regeling op het specifiek cultuurbeleid. De aanvraag voldoet echter niet aan artikel 3.48 van de regeling omdat een te laag bedrag is aangevraagd. Desalniettemin heeft de raad, op verzoek van het ministerie van OCW, de aanvraag beoordeeld.

De Raad voor Cultuur (hierna: raad) adviseert Stichting De Veenfabriek geen subsidie toe te kennen.

Vanwege onvoldoende kwaliteit op (een of meerdere van) de eerste drie algemene beoordelingscriteria zijn de laatste twee criteria, conform het beoordelingskader van de raad, niet beoordeeld.

Beoordeling

De ontwikkeltak van de Veenfabriek is in de ogen van de raad bescheiden. De nadruk ligt bij de instelling op de eigen producties; de talentontwikkeling is hieraan ondergeschikt. In de aanvraag wordt onvoldoende kritisch gereflecteerd op de eigen 'Veenfabriek-methode', tegen het licht van de ontwikkeling van het genre muziektheater. De maatschappelijke betrokkenheid van de Veenfabriek beschouwt de raad als onvoldoende.

Bovendien ontbreekt het in de aanvraag aan stevig beleid gericht op het diversifiëren van het eigen personeel en het publiek.

Artistieke/inhoudelijke kwaliteit van de kernactiviteiten

De Veenfabriek is opgericht in 2003, maar haar oorsprong ligt in de jaren negentig toen Dick Raaijmakers en Paul Koek bij De Veenstudio elektronisch muziektheater ontwikkelden. Die ontmoeting van twee creatieve geesten was het vertrekpunt van wat later ‘de Veenfabriek-methode’ is gaan heten, met als ingrediënten: interdisciplinair werken, artistiek onderzoek en nieuwe vormen.

In de subsidieperiode 2021 - 2024 kregen talenten bij de Veenfabriek de ruimte om het genre muziektheater op te rekken en de grenzen ervan te verkennen. Zo was in de afgelopen periode Reinier van Harten alias Reindier actief als nieuwe maker bij de instelling. Zijn drieluik ‘Obsidian/Silk’ was een hybride van een popconcert en een korte film. Behalve voor het ontwikkelen van hun eigen producties kregen de talenten de gelegenheid bijdragen te leveren aan de reguliere Veenfabriek-voorstellingen. Daarnaast bood de instelling de talenten binnen Veenfabriek Ontdekkingen zakelijke begeleiding en dacht ze mee over het ontwikkelen van passende marketingstrategieën om een eigen publiek op te bouwen.

In de BIS-procedure voor de subsidieperiode 2021 - 2024 werd de Veenfabriek positief beoordeeld maar werd ze in de afweging afgewezen. De raad oordeelde toen dat er bij de instelling te weinig sprake was van artistieke vernieuwing. Op dit punt heeft de Veenfabriek naar de mening van de raad weinig vooruitgang geboekt. In de aanvraag mist hij aansprekende artistieke impulsen die het onderzoek bij jonge makers verder kunnen brengen.

Ook het eigen talentontwikkelingsprocedé heeft zich niet vernieuwd. Nog altijd wordt de methode, zoals die ooit werd ontwikkeld door Paul Koek, toegepast. De raad mist hier kritische reflectie. Het genre muziektheater heeft het afgelopen decennium niet stilgestaan. Wat dit betekent voor en wat de invloeden daarvan zijn op de Veenfabriek-methode wordt uit de aanvraag niet duidelijk.

De komende vier jaar zullen opnieuw zes nieuwe makers in de Veenfabriek-methode worden onderwezen. In de aanvraag presenteert de instelling alvast drie namen van jonge makers die de komende twee jaar aan haar verbonden zijn als Ontdekkingen. Het zijn drie interessante makers met een cultureel diverse achtergrond, afkomstig uit drie verschillende disciplines, die daarom op voorhand nieuwsgierig maken. Om hen uit hun eigen comfortzone te halen, zullen ze ook met elkaar aan de slag gaan in een gezamenlijk onderzoekstraject. De raad is positief over deze opzet.

Toch vindt de raad de ontwikkeltak van de Veenfabriek bescheiden, zowel wat betreft de output als wat betreft de zichtbaarheid. Bij de instelling lag de focus de afgelopen jaren meer op de eigen producties dan op het creëren van ruimte voor de verhalen van nieuwe makers. Op basis van het voorliggende plan heeft hij onvoldoende vertrouwen dat dit met de nieuwe Veenfabriek Ontdekkingen anders zal uitpakken.

Maatschappelijke betekenis

Door middel van het onderzoeksthema zet de Veenfabriek haar talenten op een maatschappelijk spoor. Voor de komende twee jaar is het thema de positie van de vrouw. Onder de noemer 'Cassandra Complex' zullen de makers aangemoedigd worden urgente vragen te beantwoorden door middel van hun artistieke onderzoek. Daarnaast krijgen de nieuwe makers de gelegenheid hun eigen maatschappelijke interesses uit te werken. Zij houden zich bezig met thema's als identiteit, gender en queerness.

Op verschillende podiumkunstopleidingen wordt de Veenfabriek-methode, gericht op interdisciplinair werken en muziektheater, met succes onderwezen. De Veenfabriek is daartoe samenwerkingsverbanden aangegaan met ArtEZ toneelschool Arnhem, de Utrechtse toneelschool en de Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten, waar ze diverse projecten begeleidt. Voor het Cassandra-thema zal de instelling een samenwerking aangaan met Universiteit Leiden en het Brainwash Festival. Op drie avonden zal het zogeheten 'Cassandra Complex' worden bekeken vanuit de filosofie, de politiek en de wetenschap.

Over het geheel genomen vindt de raad de maatschappelijke betrokkenheid van de Veenfabriek gering. In de aanvraag wordt geen melding gemaakt van samenwerkingsverbanden met partners uit andere maatschappelijke sectoren dan de cultuur.

In de aanvraag gaat de Veenfabriek uitgebreid in op de toepassing van de kernwaarden van de Fair Practice Code, zoals solidariteit, duurzaamheid en vertrouwen. Met name op het gebied van sociale veiligheid op de werkvloer heeft de instelling een overtuigende aanpak, met structurele maandelijkse uitwisselingssessies met de Ontdekkingen en jaarlijkse heisessies met het kernteam. Op afspraken over de honorering wordt beperkt ingegaan. De instelling is aangesloten bij de cao Toneel en Dans. De makers bij de Veenfabriek Ontdekkingen krijgen een cao-conform contract. Of de instelling actief deelneemt aan andere collectieve afspraken of platforms wordt niet vermeld.

De reflectie op de kernwaarden uit de Code Diversiteit & Inclusie is zeer beperkt. Bij de werving van nieuwe makers wordt expliciet gelet op

diversiteit op het gebied van culturele achtergrond en nationaliteit. Over andere vormen van diversiteit rept de aanvraag niet. De Veenfabriek schrijft dat ze de diversiteit van het eigen personeel wil bevorderen, maar niet hoe ze dat denkt te doen. De diversifiëring van het eigen bestuur komt in de aanvraag niet aan de orde. De raad vindt dit zorgelijk en verwacht van de instelling dat zij haar diversiteitsbeleid intensiveert.

Toegankelijkheid

De Veenfabriek gaat een paar keer per jaar met de toeschouwers in gesprek, bijvoorbeeld tijdens een Open Huis of op zogeheten Verdiepingsavonden. De instelling beschouwt die gesprekken als belangrijke feedback op de producties. De raad onderschrijft dit.

In de aanvraag besteedt de Veenfabriek geen aandacht aan publieksbeleid, reisbeleid, digitalisering, marketing of doelgroepenbeleid. Plannen om het eigen bereik te vergroten ontvouwt de instelling niet. Ook reflecteert zij nauwelijks op de diversiteit van haar publiek, noch op de mogelijkheden om die te vergroten. In de aanvraag leest de raad alleen dat het vinden van een divers publiek 'een blijvende uitdaging' is voor de Veenfabriek. Het verbaast de raad dat de Veenfabriek het hij deze vrijblijvende constatering laat. Een blijvende uitdaging vraagt zijns inziens om concrete actiepunten en strategieën.

Bedrijfsmatige gezondheid

Niet beoordeeld gezien de onvoldoende kwaliteit op (een of meerdere van) de eerste drie beoordelingscriteria.

Geografische spreiding

Niet beoordeeld gezien de onvoldoende kwaliteit op (een of meerdere van) de eerste drie beoordelingscriteria.